صاحب وسائل

از چیزهایی که باز برای من خیلی عجیب بود برخورد به شرح حال صاحب وسائل بود. صاحب وسائل نمی شود بگویند: اخباری اما محدث بزرگی بودند؛ اصولی نیستند.

حتی در مقدمه وسائل چاپ آل البیت،دیده آورده اند که در مشهد که ایشان بودند قضاوت می کردند طلبه ای آمد شهادت داد حکم کردند طبقش بعد از مدتی به ایشان خبر دادند که این طلبه، زبده الاصول ـشیخ بهایی می خواند.حکمشان را نقض کردند؛ گفتند طلبه ای که اصول می خواند من طبق شهادتش عمل نمی کنم[1].یعنی این طور محدث ـقوی در محدث بودن و اصولی نبودن؛کتابی هم دارند فی اصول الائمه یعنی حتی اصول را هم طبق روایات بیان کردند[2].

خب این طور شخصی که این طور متصلب در علوم و محافظت بر علوم و این هاست برخورد کرده به قلم خودشان در امل الآمل شرح حال خودشان را که می گویند آخرین گامی که برایم طی شد از آن جهلهای در ارتباط با هندسه، این بود که مرحوم صاحب وسائل در امل الآمل در شرح حال خودشان[3] می‌گویند: من فلانی هستم این کتابها را نوشتم، بعد در ضمن مؤلفاتشان می‌گویند دو تا منظومه دارم؛ منظومه فی مدائح اهل البیت علیهم السلام، و منظومه فی اصول الهندسه[4]. حال یک کسی می‌گوییم یک زمانی جوانی بوده و شعری گفته است، یک وقتی است در کتاب خودشان در شرح حال خودشان، این را می گویند؛ معلوم می‌شود منظومه را روی حساب گفتند. تا آخر هم قرص بودند در اینکه خوب است.

خب من این را دیدم گفتم این منظومه صاحب وسائل کجاست؟ پرس و جو کردم، بعداً دیدم یک نسخه ای ظاهرا نقل کردند از کتابخانه مرحوم آقای حکیم که در نجف است؛ نسخه خطی. ما دیگر ذهنمان منصرف شد که حالا به کتابخانه آقای حکیم و نجف چطور دسترسی پیدا کنیم؟ گاهی که کسی را می دیدم می گفتم اگر کسی با کتابخانه در تماس است این نسخه منظومه صاحب وسائل در هندسه را پیگیری کند.آخر ایشان چه کار کردند؟ هیچ کس نه خبر دارد.نه استنساخ شده است.نه کسی آن را درس داده است.واقعا ببینید این قدرناشناسی نسبت به کار یک عالم بزرگ است.

در همین مباحثات این جا یک دفعه دیگر این را تکرار کردم که صاحب وسائل چنین منظومه ای دارند.فردایش یکی از آقایان آمدند که من پی دی افش را در اینترنت پیدا کرده ام.به خط خودشان هم هست.گذاشتند و دیدیم فقط نسخه جا به جا شده بود.صفحاتش به هم ریخته بود.نسخه ناجوری بود.شاید هم آب رفته بود.گفتیم عجب این خط خودشان است اما خیلی نسخه ناجور است.

من بعد از فرمایش ایشان امکانات جستجو زیاد شده بود چند سال گذشته بود.انگیزه ای شد دنبالش رفتم.رسیدم به یک سایت سلفی مال سنی ها به نظرم اسمش التراث است. عنوانش است: «منظومه فی الهندسه للرافضی محمد بن الحسن الحر العاملی صاحب الوسائل».نسخه پی دی اف(pdf) در سایت سنی ها تراث آن جا برخورد کردم.دانلود هم اجازه داده بود.دیدم چه نسخه خوبی.به خط خود صاحب وسائل.بسیار عالی[5].

حال این آمد چند سال است حال ما که سنمان گذشته... این یک بار پیاده شود استنساخ شود، فایلش مباحثه بشود. این ها خیلی عجیب بود باری ما که این طور علما کارشان را انجام داده بودند زحمات را کشیده اند ولی این برده دویست سیصد سال اخیر قدردانی از زحمات نشده است.از حوزه ها رفته است.طلبه ده سال ۵ سال در حوزه است اسم خیلی از این ها را نشنیده است.

---

[1] وسائل الشیعة، المقدمة، ص: ۷۹ اصل مطلب در روضات الجنات نقل شده است:

و نقل من غریب ما اتّفق فی بعض مجامع قضائه أنّه شهد لدیه بعض طلبة العصر فی واقعة من الوقائع، فقیل له: انّ هذا الرّجل یقرأ زبدة شیخنا البهائی فی الأصول فردّ رحمه اللّه شهادته من أجل ذلک.(روضات الجنات فی أحوال العلماء و السادات ؛ ج۷ ؛ ص۱۰۴)

[2] کتاب الفصول المهمه فی اصول الائمه. مولف در مقدمه کتاب می فرماید:

و بعد: فیقول الفقیر الی الله الغنی، محمد بن الحسن بن علی بن محمد بن الحسین الحر العاملی عامله الله بلطفه الخفی و الجلی: قد سألنی بعض صلحاء الفضلاء و فضلاء الصلحاء بل امرنی بعض علماء السادات و سادات العلماء بتألیف کتاب یشتمل علی الأصول الکلیة المرویة و الأبواب الموصلة الی الأحکام الجزئیة لما علموا من زیادة نفع تلک الکلیات بالنسبة الی النص الخاص و مزید الاحتیاج الیها من العوام و الخواص و لما رجوا أن لا یبقی حکم من الاحکام إلا فیه نص خاص أو عام و لا مطلب مشکل مبهم إلا و معه ما یزیل عنه الاشکال و الابهام فمطلتهم عن ذلک مدة من الزمان لکثرة العوایق و العلائق من طوارق الحدثان ثم لم اجد بدا من الشروع فی هذا المطلب العظیم الشان لما رأیت فیه من النفع لی و للاخوان فشرعت فی جمعه و تألیفه و الله المستعان...

و یلیق ان یسمی هذا الکتاب بکتاب (الفصول المهمة فی اصول الأئمة علیهم السلام)...

فاعتمد فی دینک علی هذه الأحادیث الصحیحة المعتمدة و ارجع الی هذه القواعد الکلیة المرویة و الأصول المهمدة الثابتة بالنصوص المتواترة المرویة عن العترة الطاهرة و بالقرائن القطعیة الواضحة و الادلة القویة الراجحة و اعمل بما ثبت من المطالب الدینیة عن أهل العصمة الذین ال یخشی علیمن التزم بالتمسک بهم زلة و ال وصمة و **استغن عن الاستنباطات الظنیة و الادلة الضعیفة العقلیة، و الطریقة التی اخترعها العامة بعقولهم الناقصة و ارادوا بها الاستغناء عن الأئمة و البعد عن طریقة خواص الخاصة** و ان غفل عن فساد اکثرها بعض المتأخرین من الامامیة فاستلزم ذلک مخالفة الأحادیث الصحیحة فی بعض جزئیات الاحکام الشرعیة.

و سأذکر الوا فوائد ال بد منها قبل الشروع فی ذکر الکلیات، ثم اذکر الکلیات المتعلقة باصول الدین ثم **المتعلقة باصول الفقه** ثم المتعلقة بفروع الفقه ثم المتعلقة بالطب ثم نوادر الکلیات إن شاء الله تعالی.(الفصول المهمة فی أصول الأئمة (تکملة الوسائل) ؛ ج ۱ ؛ ص ۷۷-۷۹)

[3] امل الآمل فی علماء جبل عامل،ج۱،ص ۱۹۴

[4] و له دیوان شعر یقارب عشرین ألف بیت أکثره فی مدح النبی ص و الأئمة ع، و فیه منظومة فی المواریث، و منظومة فی الزکاة، و منظومة فی الهندسة، و منظومة فی تاریخ النبی ص و

الأئمة (أمل الآمل في علماء جبل عامل ؛ ج1 ؛ ص۱۴۵)

[5] برای مطالعه نسخه(word) کتاب به پیوست شماره ۱ مراجعه فرمایید.

بازبینی #1
ایجاد شده 11 مارس 2025 14:32:39 توسط ... .
به روزرسانی شده 11 مارس 2025 14:41:13 توسط ... .